

СЛОВЕНСКИ ЈУГ

ОРГАН ЈУГОСЛОВЕНА У РУСИЈИ.

547—1. KOPENHAGEN, Данија, Mr. A. Erslev,
International BoghandelИЗЛАЗИ ДВАПУТ НЕДЕЉНО. НОВАЦ И ПИС-
МА ШАЉУ СЕ НА УПРАВУ «СЛОВЕН. ЈУГА»
У ОДЕСУ, РЕМЕСЛЕННАЯ УЛИЦА 4, КВ. 23.ТЕЛЕФОН 51—67. УРЕДНИШТВО СЕ НАЛАЗИ
У ИСТОМ СТАНУ. РУКОПИСИ СЕ НЕ ВРА-
ЂАЈУ, НЕПЛАЋЕНА ПИСМА СЕ НЕ ПРИМАЈУ.ПРИОПЋЕЊА СЕ НЕ ПРИМАЈУ. ПРЕПЛАТА
ИЗНОСИ ЈЕДНОГОДИШЊЕ 6 Р., ПОЛУ-
ГОДИШЊЕ 3 Р., А ПОЈЕДИНИ БРОЈЕВИ 10 К.

FRANCUSKA ŠTAMPA I AUSTRO- UGARSKO PITANJE.

Saveznička se je štampa veoma malo bavila sa pitanjem budućeg mira i sa razlozima ovoga svjetskoga rata, koji su razlozi i onako svima dobro poznati. Saveznici hoće jedanput za uvijek pokončiti sa germanskim militarizmom i onemogućiti u buduću jedan evropejski rat. Prije nego je moguće postignuće svrhe ovoga rata, direktne svrhe, naime konačne pobjede nad germanskim državama, koja će pobjeda dati garancije jednom trajnom svjetskom miru, saveznici neće da riješavaju potankosti tih garancija. Politički program svih prestavnika savezničkih država sastoji u tome, da se Evropa mora preurediti na temelju nacionalnog načela, zaštite, samostalnosti i slobode malenih naroda i apsolutnog poštivanja međunarodnih pravila. To je program u velikim potezima, jer saveznici neće da riješavaju potankosti o budućem miru prije konačne pobjede. Saveznici rado puštaju tu zabavu Nijemcima, koji već stvorili na papiru jednu njemačku Poljsku, jednu «Centralnu Evropu», koja bi sezala od Hamburga do Carigrada, i koji govore o razdiobi Srbije izmedju Austrije i Bugarske.

Od nekog se je vremena počelo baviti francusko novinstvo o austro-ugarskom pitanju i budućnosti Austrije. Dva predstavnika francuske štampe, Jaques Bainville u «l'Action Française» i Jean Herbet u «l'Echu de Paris» prikazali sebe podrživačima ideje uzdržavanja Austro-Ugarske, osobito Austrije i to radi različitih razloga i to veoma labavih. G. Bainville posmatra u «Action Française» uništenje Austrije kao jedno evropejsko zlo. On medju ostalim tvrdi, da je Austro-Ugarska u ovom svjetskom ratu pokazala mnogo više otporne snage, nego što se je moglo od nje očekivati i navadja dokaz tome, da su se slovenski narodi, izuzev Čeha, svi dobro za Austriju borili, da treba računati sa Austro-Ugarskom kao sa jednim bitnim faktorom Europe.

Jean Herbet konkretnije posmatra to pitanje te kaže, da jedna konzervativna Austrija, koja bi obuhvatala sve katolike germanskih država ne bi podnipošto smetala životnim interesima nijedne od država sporazuma, nego bi bila zalogom evropejskog ravnovjesja. Pitanje je glavno, nastavlja Herbet da li je Austrija kadra načiniti takav korak, no u svakom slučaju, da Francuzi ne mogu nikako dopustiti da se Nijemci centra sjedine u jedno državno tijelo, sa Nijemcima Juga. Svršava svoja razmatranja time, da se ne smiju

opetovati pogreške 1866., po kojima su kulturni Sasi i Bavarci bili bačeni pod upravu militarističke Prusije.

Sa druge strane imademo sve pisce i svu štampu francusku, koja kao je dan čovjek traži riješenje pitanja Austro-Ugarske njenom definitivnom razdiobom. Dosta je spomenuti uz Alberta Milhauda i Gabriela Marsoi, specijalistu za istočno pitanje Andreu Cheradame, koji u «Rappelu» kategorički izjavljuje sljedeće:

«Svi ljudi bez iznimke, kojima je poznat problem centralne Europe jednostavno izjavljuju, da je likvidacija i razdioba Austro-Ugarske apsolutno nužna».

Današnja se Austro-Ugarska predstavlja kao država od 51 milijuna stanovnika u ropskoj službi Germanije. Bismark u god. 1886. imajući u svojim rukama riješenje Austro-Ugarske volio je imati jednu moćnu saveznicu, nego li sajediniti sa Germanijom nekoliko milijuna austrijskih Nijemaca. Bismark se nije prevario u svom računu glede uloge, koje je Austrija morala igrati i koju još danas igra u interesu Germanije. Sada, ako bi bilo moguće uzdržati Austriju, oslobodivši istu od germanskog upliva i približiv je sporazumu, ne može se svejedno pomisliti na jedan separatan mir sa Austro-Ugarskom, koji bi odgovarao interesima sporazuma. Medjutim današnji rat jasno je pokazao, da su ovakovi projekti nemogući, jer je Austrija prestala samostalno dijelovati i postala je sastavnim dijelom Germanije. Sastav Austro-Ugarske ne dozvoljava ovakovu transformaciju. Ne preostaje drugo nego razdioba iste na temelju principa nacionalnosti na mnogo samostalnih narodnih država. Ono nekoliko milijuna austrijskih Nijemaca, koji bi povećali njemačku nacionalnu državu bili bi paralizovani sa otpadanjem od Njemačke, Elzas-Lotaringije, Poljske i danskih pokrajina.

Riješenje austrijskog pitanja na temelju narodnosnog načela jedino je pravedno riješenje, koje može osigurati trajan evropejski mir i koje riješenje može jednom za uvijek onemogućiti njemačku hegemoniju.

Jugoslavija, Češka, Poljska, i čista homogena Ugarska, pak i njemačka Austrija neće moći više služiti planovima Germanije, nego će živjeti svojim samostalnim životom ne tražeći i ne vrijedjajući tuđih interesa. Ovakovo će riješenje odgovarati pravdi i velikom principu nacionalnosti.

Glavni protivnik sviji saveznika jest Njemačka; no političko pitanje

Austrije je mnogo važnije, jer predstavlja mogućnost riješenja tog problema, koji je u isto vrijeme praktičan i pravedan.

Saveznici iznijevši potpunu pobjedu nad centralnim vlastima imati će kao prvo pitanje riješenje Austro-Ugarske monarhije. Problem promjene političke strukture Austro-Ugarske od vazalne države Njemačke u nekoliko samostalnih nacionalnih država predstavljat će pravedni interes čitave Europe.

Francuska štampa prozrijevši duboko u austrijsko pitanje, zahtijeva riješenje istog pitanja na nacionalnoj bazi te prema tome slobodu svih naroda. Riječi Herbetta i Bainville to su dva osamljena osobna mnijenja, kojima ne treba dati dublje važnosti.

ТРИ ГРОБА.

Борило се целог дана,
Смрт сновала мреже љуте,
Дични синци земље своје
Крчили су напред путе.

Ноћ настала, небо плаво,
Звезда трепћућ тихо збори:
«Благо теби, српски роде,
Син твој знаде, што се бори!»

Клање преста, свуд типина,
Све уморно живо што је,
Само Муза победе нам
Поврх рова песму поје.
Тајни дуси земљом лећу,
Венце кити бела вила,
На сред њиве засејане
Три су свежа гроба била.

Ко су та три сретна гроба?
Неки тајни глас се зачу:
То Бугарин вероломац,
А то браћа: Рус и Србин.

Та два брата борише се
За слободу, за крст свети,
А тај трећи не знам зашто,
Та њега ће небо клети.

Н. З.

ПОГРЂЕНА СВЕТИЊА.

Поводом преноса моштију владике црногорског Петра П. са врхунца Ловћена на Цетиње, изазваног од аустројских војних власти, које сада тамо спремају утврде, написао је у «Рускоме Слову» г. М. Бојовић врло лијеп и пун осјећаја чланак под горњим насловом. Спомињући у почетку вриједност владичину за државну организацију тада још патријархалне Црне Горе, писац наглашује величину

његову као pjesnika и мислиоца, што се тако неоспорно види из главног његовог спјева «Горски Вијенац».

— «У томе Горском Вијенцу опјевао је и Ловћен, — та величанствена планина Црне Горе, које Турци не могаху никада покорити. Владика је оставио у аманет своме народу, да га сахране на Ловћену, и сам је написао својом руком: «На овој планини нека буде мој гроб, и с овога мјеста нека се уздиже моја душа над отаџбином и нека заштити мој народ». Кад је умро владика год. 1851., исписали су ове ријечи на његовом гробу, а онда су га изнијели по стрмом и извијуганом путу уз велики напор на сами врхунац Ловћена, на Језереки врх, и овдје га предадоше земљи. Затим саградише над гробом црквицу и онда је постало ово мјесто првобитном светинјом, заветним мјестом српског народа. Сваки Србин, који је посетио Црну Гору, сматрао је својом светом дужношћу, да се поклони гробу великог pjesnika. Дојам моћне и величанствене једноставности тихог молитвеног мјеста обузимао је силно свакога, ко је једном био на том гробу, куда често долијећу орлови, узнемирујући валове присједајућих облака. Са овога мјеста отвара се један од најљепших погледа, какав је само могуће себи представити. Одавде се види сва Црна Гора; иза ње се свјетлупа бјељина Скадарског језера и топу у магли планине Херцеговине и Босне, а доље, под самим Ловћеном, пружила се Бока Которска и зрцална површина словенског Сињага мора. На свима језицима описан је овај гроб и величанствени поглед који одавде отвара; описан је он и на руском језику у прекрасној књизи академика кнеза Голдштина-Мурављина «У Сиња моря». «Владика је изабрао сам ово мјесто себи за починак не само зато, да би Црногорци са великог просјора окомо могли видјети његов гроб, него и због тога, да би к његовом гробу дошао поклонити се само онај, који се неће страшити златног морнога путовања. И сада, као мртвац, продужује он уздицати се над својом отаџбином са напомињањем на поднесене његове напоре и са да сокољем на будуће напоре. Чисти pjesнички осјећај обузима свакога, ко се, љубећи и разумијевајући Црну Гору, запоси овим гробом — дивом, прама коме у срањењу изгледају биједним пирамиде Гизека».

И ево 65 година поносно је почињао владика Петар на врхунцу Ловћена. Но почетком ове године ладе Ловћен, и ако не кривицом

народа, и постаде посједом непријатеља. Народ је са тугом гледао на своју светињу и многи наставише са обичним обилажењем зајетнога мјеста. Но ових дана издадоше аустријске власти заповијед, да се санесе са Ловћена гроб владике Петра, јер да ће се на том врхунцу почети градити трајне утврде, и туда се абрањује приступ Пригорцима. Почетком септембра обавила се церемонија преноса гроба pjesnikova на Цетиње. Престарјели митрополит Митрофан отишао је са многобројним свештенством на Ловћен и у присутности аустријских војних власти отворио је гробницу владичину. Остаци су били покупљени и претрнути у нови лисес, ксји санесоме на рукама по стрмим ставама. Цијело вријеме, док се спровод спуштао низа страну, чуло се подављено јецање и гласно нарицање покајница. На цетињском пољу чекала су спровод погребна кола, на која су онда метнули лијес и одвезли на Цетиње. Сада се pjesnikov гроб налази у цетињском манастиру, а не на врхунцу Ловћена. Тамо је све збрисано и на оном мјесту полажу темељ сталне аустријске тврђаве. Да ли ће само она бити заиста стална? Јер, српски народ држи чврсто своју ријеч, а нарочито ријечи својих великана.

Воља његовога највећег pjesnika за њега је — светиња. Гроб владичин, даће Бог, поновно ће бити на Ловћену и поновно ће бити зајетним мјестом за све Србе, и за оне, који љубе узвишеност и љепоту.

Kdo ravna proti veri?

Bil sem v vojašnici med slovenskimi in hrvaškimi vjetniki, ki so jih te dni poslali v Odeso s poljskih del. Mnogo se jih je takoj priglasilo, drugi pa so mi govorili: «Tudi mi bi ostali, pa se bojimo Boga, vsaj veste, da se pregrešimo proti naši veri, če prelo mimo prisego».

Vnet pristaš S. L., S. piše o prisegi: «Prisega, ki ste jo dali avstrij-

skemu imperatorju, nima pred Bogom veljave, ker je bila prisiljena in ker je pravi Slovenec, zavedni Hrvat dolžan pod vsakim pogojem posvetiti svoje delo blagru svojega naroda. Vi izpolnjujete svojo versko dolžnost, če se pridružite onim, ki se borijo za osvoboditev zatiranih narodov.

Proti veri, proti vašemu prepričanju ravna le Avstrija. Vlada «kato-liške» Avstrije in nje «apostolski» vladar so izrabljali versko mišljenje svojih podložnikov v samopašne svrhe. Avstrija se ni nikdar opirala na katoliška načela, že pred vojno ne, še manj pa za svetovnega konflikta.

Da bi Avstrija še nadalje mogla stiskati Slovane, zvezala se je s protestansko Germanijo in z mohamedansko Turčijo.

«Pobožni, globokoverni» Franjo Josip ni niti trenutek pomišljal, da bi ne sprejel v svojo zvezu Germanijo, ki je z denarjem in po svojih mnogostevilnih agentih razširjala v Avstriji poleg pangermanskega duha, tudi — losvonrom-ovsko gibanje.

Avstrija se je sprijaznila s sultanom, z naslednikom onih cesarjev, ki so se stoletja in stoletja trudili, da ugonobijo in zatro vse, kar je bilo krščanskega. Neštete priproste cerkvice na naših gričih so neizbrisni, slavni spomeniki pradedov, padlih za vero in dom v krutih bojih s Turčinom.

A danes? Ogrski parlament je, v zahvalo za dvomljivo turško pomoč, že sprejel zakon, ki priznava Turčiji najobširnejše koncesije v Avstriji.

In način bojevanja: kršitev nevtralnosti Belgije, udušijivi plini, razrivne kroglice, tolovajski zračni naleti na neutrjena mesta i t. d., i t. d., ali ne tangirajo ta razbojniška dela zbesnelih tevtonov — osnovnih verskih nauk?

Germanija je povzročiteljica svetovne vojne, katero je začela z geslom: «Deutschland über Alles», hoteč pokoriti ves svet. Nasprotno je Rusija s svojimi zavezniki vsprejela v program usiljene ji vojne osvobojenje malih narodov in jednakopravnost.

Visoke odre tamkaj si napravi,
Zidovje podkopuje, vrata seka;
Ne polasti se njih, ki so v trdnjavi.
Šest mescev moči tla krvava reka,
Slovenec že mori Slovenca brata, —
Kako strašna slēpota je človeka!
Ko niso meč, sekira in lopata
Jih mogle, lakota nepremagljiva
Preti odpreti grada trdna vrata.
Dalj Črtomir jim reve ne zakriva,
Besede te tovaršem reče zbranim:
„Ne meč, pregnala bo nas sreča kriva.
Le malo vam jedila, bratje hranim,
Branili smo se dolgo brez podpore,
Kdor hoče se podati, mu ne branim;
Kdor hoče vas dočakat' temne zore,
Neproste dni živet' nočem enake,
Ne branim mu, al jutra čakaj' more.
S seboj povabim druge vas junake,
Vas, katerih rama se vkloniti noče.
Temna je noč, in stresa grom oblake;
Sovražnik se podal bo v svoje kočje,
Le majhen prostor je tje do goščave,
To noč nam je doseči je mogoče.
Največ sveta otrokom sliši

Slave
Tje bomo našli pot, kjer nje sinovi
Si prosti vol'jo vero in postave.
Ak pa naklonijo nam smrt bogovi,
Manj strašna noč je v črne zemlje
Ko so pod svetlim solncem sužni
dnovi!»

Gotovo je, da konča vojna s popolno zmago nad Germanijo in tedaj pride na svet mir, ki bo dal velikim in malim narodom možnost vsestranskega razvoja.

Iz verskega stališča je važno, da bodo Turki pognani v Azijo in na zgodovinskem hramu Svete Zofije v Carigradu zablesti zopet — sveti križ, v Palestini, najsvetejši deželi kristjanov, ne bo več svetil polumesec.

Tako piše o prisegi in veri katoliški Slovenec. Kdor je odkrit, mu mora pritrđiti in brez strahu vreči raz sebe vse usiljene vezi z Avstrijo.

Улога начела народности у овоме рату.

Из књиге М. П. Цемовића — «Идеја мира и међународног равноправје».

(Свршетак.)

Из народног гнезда ја сам ступио у коловрат народног живота, у коловрат независног српског народног живота. Живот је мој постао шири и пунији услед мога духовног јединства с онима који живе заједно са мном и с онима који су живели пре нас. Наш је народ мали, па све што је народно заједничко је нама свима. Без овога што је заједничко сваком Србину мој би живот био празан, моја душа била би бедна, моја осећања сиротна.

Има народних осећања која никако не може не само осетити већ ни појмити човек друге народности. Сваки народ има своје боно место, своју најосетљивију рану из прошлости. Нама изгледа да је «Јеврејски Плач» на рекама вавилонским песнички производ, али наш српски плач над «Гробницом Косовског Царства» за нас је петстотингодишња стварност. Као дете, слушајући косовске песме, ја сам плакао; као зреду човеку те исте песме измаме ми сузу. Ја ову народну тугу не бих променуо ни на какву интернационалну радост.

Ова наша туга која је неразумљива другим народима постала је главни стимул борбе за васпостављање светлог и радосног прошлог — «кад смо царовали». Наше прошлостисње «Косово» везано је са старим Косовом, и ко зна како би се свршило наше одступање да пут борбе и одступања није ишао преко Косова. Једни су гинули, чак вршили самоубиство, јер нису се могли растати са Косовом, други су ишли на пут тежи од Голготе да спасу земљу од новог Косова.

Ne zapusti nobeden ga v ti sili,
Molče orožje svoje vsak si vzame,
Strahljivca v celem ni imel števili;
Al komaj vrata so odprta, vname
Se strašni boj, ne boj, mesarsko klanje:
Valjhun tam s celo jih močjo objame.
Tud on se je zanesel na njih spanje,
Prelesti mislil je ozidje grada
In ponevedoma planiti na nje.
Ko svojo moč najbolj vihar razklada,
Okrog vrat straža na pomoč zavpije,
In vstane šum, da mož za možem
pada.

Ko se neurnik o povodnji vlije,
Iz hriba strmega v doline plane,
Z derečimi valovami ovije,
Kar se mu zoper stavi, se ne vgane
In ne počije pred, da jez omaga,
Tak vrže se Valjhun na nekristjane.
Nejenja pred, dokler ni zadnja sraga
Krv prelit, dokler njih kdo sope,
Ki jim bila je vera čez vse draga.
Ko zor zasije na mrličev trope,
Leže, k' ob ajde žetvi al pšenice
Po njivah tam leže snopovja kope.
Leži kristjanov več od polovice;
Med njimi, ki so padli za malike,
Valjhun zastonj tam išče mlado lice
Njega, ki kriv moritve je velike.

(Nadaljevanje)

Много је, врло је много још других веза човека са народном, веза тако моћних и толико интимних да човек без њих не би био оно што је. Овде је за нас битно истаћи реалну страну национализма.

Материјалне користи социјалног живота јасне су саме по себи. Оне су нарочито велике у садашњим народним и међународним условима живота. Ови услови «новог културног живота» баш су и истакли национализам пред осталим социјалним идејама.

Техничка открића омогућила су брзо и лако општење међу свима деловима света. Ово је допринело то, да је извршено економско уједињење народа. То се уједињење изражава у неопходној потреби размене плодова рада, у промени сировина и фабриката. Неопходност ове промене народних богатства показао је овај рат. Данас је за свакога јасно, да нема на свету ни једне државе која има све што је потребно савременом човеку. Једна се држава нуждава у ономе што природа даје, друга у индустрији, трећа и у једном и у другом. Нагло економско уједињење света показују цифре међународног трговачког обрта. Он је био: 1895=35, 1905=53, 1910=68, 1912=78 милијарди. За 17 година, дакле, обрт се увеличио на 47.000.000.000 динара.

Народно богатство састављено је из богатства оделитих лица. Међународно економско уједињење непосредно се тиче свију радних чланова савременог друштва. Светска тржишта не тичу се само крупних индустријанаца, велелепоседника и великих капиталиста већ и ситног занатлије, малог трговца, простог земљорадника и обичног потрошача. Сви они осећају потребу и значај међународног обрта плодова људског рада и колико је овај обрт неизбежни и моћни у толико се више осећа потреба народног јединства. Јер сваки оделити човек, био он филозоф или раденик, научар или сељак, уметник или трговац, општи с другим народима помоћу онога што саставља опште народно добро. У брзом и тесном економском и културном уједињавању свију народа народна личност не само што није изгубила ни један од својих виталних елемената већ је ојачала до тога, да је слободан народни живот постао услов без којег се не могу задовољити физичке и духовне готребе савременог човека.

Брзи развитац идеје народности није само последица неопходности теснога општења, економског и општег културног, већ је и последица старања великих народа да сузбију развитац народног живота малих народа. Свака је идеја револуционарна док јој се не омогући слободни развитац. Начело народности, узето само по себи, нема у себи ничега револуционарног; напротив, оно је пар excellence конзервативно. У овоме тренутку начело народности потисло је све идеје заједно са верским идејама не за то што се оне косе с њиме, већ због тога што човек спасавајући начело народности спасава самога себе. Оставите на миру народни живот и ви сте одмах открили душе људи за светлије и узвишене идеале. Треба упамтити: народна личност хоће мира а не борбе.

Цела књига «Идеја Мира» своди се на то, да је идеја мира остварљива само под условом — «пуне слободе националног живота и потпуне равноправности малих и великих народа у великом интернационалном уједињењу» и да оваква једнакост «не може бити никоме од ште-те већ да ће и малим и великим народима дати највише благо мирног живота и опште културне сарадње свију народа.»

Moja četa.

(Konec.)

Od zadaj me obvestijo, naj prevzamem poveljništvo bataljona. Major T. je ranjen, major M. poveljnik 3. bataljona je ubit. V teku včerašnje bitke je zgubil moj bataljon dva poveljnika, prvi podpolkovnik S. je bil ranjen, tudi kapetan F., komandir 3. čete, ki je za njim prevzel komando, je bil ranjen, zelo težko; mladi, življenjaveseli oficir je kmalu podlegel ranam in izdihnil svojo blago dušo. Prevzamem zapovedništvo bataljona. Vendar enkrat se začne mračiti. Prihajajoča noč prižiga zvezdo za zvezdo na jasnem nebu. Postaja hladno.

Podlistek.

KRST PRI SAVICI.

(France Prešeren).

Uvod.

Valjhun¹⁾, sin Kajtimara, boj krvavi
Že dolgo bije za krščansko vero,
Z Avrelijem²⁾ Droh se več mu v bran
ne stavi;

Končano njijno je in marsiktero
Življenje, kri po Kranji, Korotani
Prelita napolnila bi jezero.

Gnijo po polji v bojih pokončani
Trum srčni vojvodi in njih vojščaki,
Sam Črtomir se z majhnim tropom
brani.

Bojuje se najmlajši med junaki
Za vero staršev, lepo bog'njo Živo,
Za Črte, za bogove nad oblaki.
On z njimi, ki še trd'jo vero krivo,
Beži tja v Bohinj, v Bistriško dolino,
V trdnjavo zidano na skalo sivo.
Še dan današnji vidiš razvalino,
Ki Ajdovski se gradec imenuje,
V nji gledaš Črtomirovo lastnino.
Devetkrat veči množ'ca jih obsuje
In zveste straže krog in krog postavi,
Odvzame up jim vse pomoči tuje;

¹⁾ Valjhun, od latinskih pisarjev Valh-nus in Valdungusimenovan, je bil koroški vojvoda in poseben preganjavec nejevernikov.

²⁾ Avrelij, Droh (Aurelius, Drohus) dva poglavarja nejevernikov.

Na levem krilu napadejo Bolgari. Napad je odbit. Mnogo sovražnih vojakov se po nesrečenem poskusu v brezumnem teku spusti za naše vrste. Mimo mene pridirja mlad Bolgarček, ter me vpraša, kje je prevezališče. Bil je zdrav in neranjen, toda preplašen in bled, kot smrt. Odvzamem mu puško in ga pošljem proti prevezališču.

V tem prihajajo naše rezerve na vrh, da izvršimo protinapad. Sovražnik, videč, da mu je naklep izpodletel, začne sipati po nas satanski artilerijski ogenj vseh vrst. Venomer eksplodirajo v zraku cele vrste šrapnelov z rezko, oslepujočo svetlobo, od krila do krila se razlega krik ranjenih, to grmi, poka, treska, kot da je nastopil sodnji dan.

Iz vsega tega oglušujočega šuma čuješ povelja in bodrilne vsklike:

«Naprej, junaki!»

«Bratje, hajdmo, da pobijemo vraga!»

Prokleti ogenj je sekal globoke vrzeli v naše vrste, toda vse je korakalo naprej. Že smo prestopili svoje okope, ko začutim, kot bi me nekaj silno udarilo po desni nogi. Opiram se na bolgarsko puško, toda kmalu se pojavijo silne bolečine. Čutim, da so mi škornji polni krvi. Opirajoč se na dva vojaka se odpravim k previjališču. S časom tudi z opiranjem ne gre več. Morata me nesti. Začne me tresti mrzlica. Silna žeja me muči. Za menoj vedno bolj in bolj oglašuje grmenje besnega boja. Polagoma utihne vse. Na nebu se leskeče zvezde, mrzel veter veje po poljani.

Na previjališču sem zvedel, da so naši zavzeli neprijateljske okope. Našel sem tam več kot dvajset svojih tovarišev, ki so ležali v pušti, slabo razsvetljeni, s slamo nastilani izbi.

Kroginkrog previjališča, na planem, pa je ležalo nešteto ranjenih vojakov. Njih ječanje po motivu monotonih bosanskih melodij se je razlegalo daleč naokoli. Nekje v temi je sedel vojak in spremljal s „frulo“ to mozg pretresajoče jadikovanje, izraz bolečine in zapuščenosti. Zdelo bi se vernemu človeku, da bo zdajnjzaj stopil sam Gospod Bog raz nebes ter pomogel tem ubogim, zapuščenim ranjenim, ležečim pod mrzlimi zvezdami na tuji poljani, njim, ki so žrtvovali očeta in mater, brate in sestre in deco in samega sebe — za svobodo, — ponajveč za svobodo bodočih rodov. Toda nihče ni prišel, — le novi ešeloni ranjenih.

Že mesec dni ležimo v bolnici. Redko le od časa do časa pride do mene vest od predrage mi čete.

Hudo je zamahnila smrt s svojo koso po mojih vrstah. Najboljih ni več. Od Slovencev je padel korporal Črnomalčan, najbolji in najhrabreji korporal v četi. Mnogo je ubitih, mnogo je ranjenih. O mnogih nimamo izvestij.

Često se mude moje misli in moji spomini pri tebi, moja hrabra četa. Bodite pristrčno pozdravljeni vi, sedmorica Slovencev in vsi vi ponosni sokoli Bosne in Hercegovine. Borili ste se kakor levi, prezirali ste smrt, žrtvovali ste vse. Poznejši rodovi bodo ocenili vašo požrtvovalnost in vaš spomin bo gorel kakor večna luč v hramih našega domoljublja. Bodite pristrčno pozdravljeni vsi, čili in zdravi, ranjeni in vi, ki ste padli junaške smrti za svobodo ter počivate v mrzlih grobovih tuje zemlje.

Mogoče bodo bežeči dnevi, polni nenavadnih dogodkov, zatemneli v meni marsikatero sliko poslednjih dveh burnih let, toda ti, predraga moja četa, boš ostala vedno v mojem spominu. Spominjal se te bom, s ponosom in ljubeznijo.

—а.—

ПИСМО ЈЕДНОГА ДОБРОВОЉЦА.

На уредништво «Словенскога Југа» стижу многа писма патриотичних Југословена, који траже, да што прије буду уврштени у редове добровољаца. Лепше свједоче народне свијести и приправности на сваку жртву не треба тражити. Срце нам живље закуца а груди се подижу кад видимо, да синови нашега народа нијесу клонули и нијесу стида изгубили, јер стоје спремни, да изведу до краја велико дјело. Још се у њима осјећа крв Обилића, Карађорђа и Зринскога.

Због простора листа нијесмо могли досада штампати ових јасних доказа слободњачке мисли, која је остала неоскрвљена код Срба, Хрвата и Сло-

венаца, уза сав притисак немилосрдних наших угњетача и господара.

Данас објелодањујемо писмо једнога добровољца, који се још налази у заробљеништву, па не може доћи у Одесу прије 10. октобра. Писмо гласи:

«Молим вас, драга браћо, чекајте и мене, јер желим скупа с вама умријети. Не бих радо, да останем на срамоту између своје браће, да ме буде послјије стид. Чекајте ме до 10. октобра, а тада ето ме равно у Одесу, да умрем заједно са браћом, ако затреба.

Драгомир Т. Митр.,
Усолје, Симбир. губ.»

Кратко писмо, али му не треба коментара.

Afera dra. Tugomira Alaupovića.

(«Novosti», 16. IX.). «Јавља nam dopisnik iz Sarajeva: Hrvatski pjesnik, vladin savjetnik dr. Tugomir Alaupović, pošto je bio oslobođen u svom poznatom procesu, (o kojem je u svoje vrijeme pisao i naš list; op. ur.), otputovao je u Beč svojoj porodici. Državni tužilac, koji nije bio zadovoljan s riješenjem podnesao je žalbu. Međutim, vrhovni sud za Bosnu i Hercegovinu odbio je žalbu kao neosnovanu i time je ova stvar, koja je među bosanskim Hrvatima pobudila toliku senzaciju, sa sudbene strane riješena. Kako je međutim dr. Alaupović suspendovan od službe i plate, to je veliko zanimanje o njegovoj daljoj sudbini. Dr. Alaupović vratio se ovih dana natrag u Sarajevo».

Последње припреме Аустро-Угарске за рат.

Од године 1908. Аустро-Угарска је неколико пута мобилисала и неколико пута демобилисала своју војску. Свака мобилизација доносила јој је огромне мобилизационе издатке, а свака демобилизација ишла је на штету њеног угледа и у спољашњем свету и у сопственој кући. Што је од овог двога више доцело, не може се тачно знати. Са поузданошћу може се казати само то, да ти болови ма како били јаки, нису могли да је уштеде на стази, којом се кретала политика осталих европских држава, т. ј. на пут политике мира. Напротив! С обзиром на њену психу и у савезу са новоствореним приликама на Балкану, то је могло само да увећа њену, и иначе неутољиву жељу, и да учврсти њену, и иначе тврду намеру, да се обори на Србију, не питајући, да ли ће се конфликт локализовати или не. Да! Не питајући — јер је знала врло добро, да Немачка — о којој ће посебно бити речи — исто као што она са Србијом, хоће рат са Европом.

Идући из Букурешта у Београд, генијални Пашин носио је са собом удвостручену Србију. Догодило се оно, што по мишљењу Аустро-Угарске, није ни под коју цену смело да се догоди. Два пута увећана Србија значила је јаку брану против њеног даљег продирања према истоку. То је једно. Два пута повећана Србија постала је организам савршено способан за самосталан живот и тим самим атракциона тачка за све јужне Словене у њеној сопственој кући. То је друго. Два пута већа Србија, којој треба само мален број година, да се консолидује, постаће, кад се консолидује, држава, чијем јачању и развијању краја бити неће. То је треће.

Сада је настало за Аустро-Угарску питање: бити ил не бити! Ако се је већ морала да дочека увећана Србија, — ко сме да дочека консолидовану Србију? Ако се није запретило прво, под сваку цену мора да се запрети потоње.

Јадна Аустро-Угарска! Ја се бојим, да ћу се огрешити о озбиљност, ако наведем овде два њена «подвига», из којих је, по њеном озбиљном мишљењу, морао да се развије озбиљан

сукоб ипак илустрације ради навешћу и њих, а коме је до смеха, нека се смеје.

На Дунаву лежи једно острвце у површини, што је заузима од прилике једна осредња фабрика. То острвце зове се Ада-Кале. Премда су Турци давно одбијени од Дунава, та ада није неким случајем прешла ни на Србију ни на Аустро-Угарску, него се и даље, па и после балканског рата рачунала као земљиште Турске. Ту опстојност није Србија имала у евиденцији ни кад је после балканског рата склопан са Турском уговор о уступању турских земаља Србији, па је тако та ада остала «непреписана» на Србију. То примети Аустро-Угарска, па, ко вели: ситница је ситница, — ама увар је сирмаху човеку... И окупира аду. Србија ни да би речи. Бечка и пештанска штампа ударише у велика звона. О Ада-Кали специјално и о њеном «освајању» у опште пишу се уводни чланци. Србија опет као стена. А штампа тера ли, тера, вози ли вози. Кад видеше, да о протесту и о каквим потама кр. Србије нема ни говора — слеже се и тај «крупни» догађај.

На граници Босне и Ново-Пазарског Санџака на санџачкој страни простире се један крајак земље, зван «Сјенокос». Овај Сјенокос, бивши до балканског рата турски, припао је послјије балканског рата Црној Гори. Мала црногорска караула на Сјенокосу бројала је у свему 4-5 људи. Једнога дана, када је караула, не знам тачно, или сједила код ватрице и пекла кромпире или спавада, отуда са босанске стране удари на њих оружана чета Аустро-Угарска. Пуцњава пушака пробуди Црногорце и, кад су видели, да их Аустро-Угарци опкољавају, оставе и Сјенокос и печене кромпире, па се «повуку». У повлачењу буду један или двојица рањени, а, ако се не варама, један од њих остане и мртав. Како пре тога насртаја није било о Сјенокосу спора ни у јавности ни међу владама аустројском и црногорском, дошао је тај нападај и за црногорску владу и за њену пограничну стражу савршено неочекивано. Дознав за инцидент, црногорска влада затражи од аустро-угарске владе разјашњење по случају повреде границе и опомене је пријатељски, да војску, која се већ била утаборила на Сјенокосу, повуче са Сјенокоса. Влада Аустро-Угарске одговори црногорској влади, да Сјенокос припада Босни, а не Санџаку, да према томе није ни био турски, и да га Црна Гора није смјела ни да запосједне. Видећи Црна Гора, да би се могла излети из тога питања само биједа невидовна дигне руке са Сјенокоса и ствар се сврши тим, да је тадашњи управник Босне и Херцеговине «славни» генерал Поттијорек нарочитим признањем одликовао ону чету, што је тако «славобитно» освојила од Црногораца «Сјенокос».

Драгиша Живковић.

(Наставиће се.)

ГЛАСОВИ БУГАРСКЕ ШТАМPE О РУСИМА.

Прекрштавање софијских улица.

(«Дневник», 4. IX.). «Највећи стид, а у исто вријеме и највеће национално непоштовање себе, које ми још трпимо, то је што ми још допуштамо да најугледнији булевари, пијаце и улице носе имена Дондукова, Ослободиоца, Игњатијева, Столетова, Перансова и др., везана некада с историјом нашега ослобођења, а која су имена данас синоними најсрамнијег лупештва и најбруталнијег освајачког апетита, које представљају хорде цара Николе. Подигнуте данас противу наше северне границе, ове хорде предузимају поход противу нас у јавном несакривеном циљу, да нас учине робовима интереса једне паразитне руље, руским империјалистичким апетитима за овладање Балканским Полуострвом и мореузима.

Најлојалнији начин на који ћемо изразити своје гнушање према ослободилачким апетитима хорда цара Николе јесте, да уклонимо испред

очију имена представилка руске мисли противу нас, којима су названи наши најлепши булевари, пијаце и улице. Ово треба да учинимо одмах, ако у нама има ма и трупчице достојанства.

Сва имена која нису наша чисто бугарска, а која подсећају на наше духовно и политичко ослобођење, којима су названа јавна мјеста у пријестоници, треба уклонити.»

Тако пишу Бугари о својим ослободиоцима.

А чујмо ово даље, што звучи још лепше:

„Руско разочарање“.

(«N. Fr. Presse», 13. IX.) «Из Софије нам јављају: «Више догађаја, који су се одиграли код првих судара између Руса и Бугара, показује како се дубоко код првих укорењено мишљење, да ће се Бугари противити да пођу с оружаном пеницом против својих некадашњих «ослободитеља», и да Русима неће бити тешко да бугарска одјељења наведу на то, да борбу обуставе. Ова срамна нада одбијена је крваво у сваком случају, и Руси су потпуно обавјештени о осјећајима Бугара.

Код Добрича је изашао један руски пуковник пред фронт и покушао да одржи бугарским трупама говор и да их позове да, због словенског сродства, положе оружје.

На другим мјестима су руске трупе покушале да утичу на Бугаре пјевајући: «Шуми Марица». Али су свуда добили Руси добар одговор, јер су се Бугари бацили у највећем огорчењу на своје непријатеље.»

Ово у албум и на размишљањима нериједкима у Русији, који још нијесу потпуно обавјештени о осјећајима и назорима вјерољомних Бугара. То им је најбољи доказ да, као што мисли и осјећа Фердинанд Искарјотски, тако исто мисли и послједњи бугарски сељак, те нема апсолутно никакве разлике између владе и народа.

Који део Баната захтева Филипеску.

«Alkotmany» (14. IX.) под насловом: «Rapacosta — Filipescu» — пише: «Епока», Филипесков лист пише о томе, шта жели Румунија да постигне, заузимајући Ердељ. У чланку се вели: — Ми хоћемо да од уовне државе постанемо извозна. Румунија своју економску самосталност може постићи само освојењем Ердеља. Јер ако прибавимо оне покрајине монархијине, које су насељене Румунима, нећемо у њима добити само богату плодну земљу, него и тако драгоцене мајдане, који ће омогућити да се развије наша цветна национална индустрија. Угледни мајдани Баната, хуњадске жупаније и других угарских крајева, са већ постојећим румуњским изворима петролеја, даваће довољно материјала нашој индустрији; железно и бакар Баната, арадске и бихарске жупаније, покрили би сировином сву потребу наше металне индустрије. Румуњска држава би дошла до великог и сталног прихода с поседом големих ердељских шума, које би снабдевале не само Румунију, него и друге балканске државе, те би дрво могло постати Румунијин најважнији извозни артикал. Додајмо овоме и велики принос пшенице који би нам Ердељ пружио, те онда можемо за-

мислити какво благо представља за нас поседовање Ердеља. Нама је Ердељ безусловно потребан.»

Према томе што Филинску спомиње само банатске мајдане у Ани-ни, Репици, Саски Руски и т. д., који се налазе искључиво у жупанији красаво-северинској, а после спомињући благо говори о ердељској пшеници, а не о банатској, могло би се закључивати да он не рефлектује на западни Банат.

Недељни преглед.

Ratište.

Već od tri dana započeo je još nevidjene žestoke borbe na istočno-ruskom frontu u tri pravca. Najjači i najživahniji sukobi razvijaju se u rajonu Vladimir-Voljnskoga, sjevernije Koritnice, u rajona Zborova pravcem na Lavov i na karpatskim prelazima. Neprijatelj, da bi uzmogao zadržati jaku rusku ofenzivu prelazi mjestimice u protunapadače, koji bivaju redom svi odbijeni uz velike žrtve za neprijatelja. Najvažnijim ciljem za neprijatelja izgleda, da je rajon Dorna-Vatre, gdje su Austro-Nijemci prešli u nastupanje sa namjerom, da razdvoje ruske armije od armija rumunjskog generala Ilijesku. U svakom slučaju armija generala Lečickoga, koja produkuje na sjever rumunjsko desno krilo neprestano napreduje u dubljini Ugarske, flankirajući lijevo krilo nastupajućih Austro-Nijemaca u sjevernoj Moldaviji, tako da neprijateljsko nastupanje ne može imati nikakvih težih posljedica, nego jedino može riskirati, da bude sa sjevera opkoljeno i odsječeno od armija generala Lečickoga.

Najživlje operacije razvijaju se na sjevernom i sjeverozapadnom rumunjskom frontu, u kojima sukobima Rumunji hrabro odbijaju sve bjesomučne napadače udruženih Austro-Nijemaca pod komandovanjem gen. Falkenheima. Na sjevernom dijelu rumunjskog fronta u Moldaviji ne samo što svi napadači Austro-Nijemaca otašte bezuspješni, nego tu Rumunji predjoše i u protinastupanje, koje se je okrunilo uspjehom. Južnije u Valahiji Rumunji moradoše nešto odstupiti do svojih granica pred nadmoćnim neprijateljem, koji je zadržan na položajima već od prije jako utvrđenim. Što se tiče Dobrudže, tu su prilike veoma povoljne za saveznike, koji svakim danom sve više potiskuju Bugaro-Nijemce k novoj bugarsko-rumunjskoj granici, jer staru već prodjoše. U svakom slučaju moraju sada saveznici da zamjene Rumunje, koji operišu u Dobrudži, da bi Rumunji mogli jače stupiti proti Austro-Nijemcima u Sedmogradskoj, te nanovo preuzeti inicijativu u svoje ruke, koju su bili primorani na kratko vrijeme napustiti.

Na solunskom frontu general Sarail ne može još da razvije svu svoju djelatnost, dok privremena grčka vlada ne ustanovi u zemlji mir i poredak i prema tome bude osigurano zaledje savezničkih armija, koji svakim danom sve dublje zalaze u Makedoniju. Energični ultimatum saveznika Grčkoj, koji je imao za posljedicu razoržanje čitave ratne mornarice, okupaciju pirejskih utvrda i ostalih strateških točaka Grčke sa strane saveznika, onemogućiti germanskoj klici kralja Konstantina, da izvrši plan Vilhelma, koji je bio upravljen da izvede leđa savezničkih vojska Grčka napravi napad. Koncentracija Venizelosu vjernih korpusa se razvija u jakom tempu, te posljednje vijesti govore već pristupu 3. i 7. armijskog korpusa u redove savezničkih armija.

Bez obzira na dosadašnju nejasnu situaciju u Grčkoj, Sarail neprestano napreduje, a osobito Srbi na lijevom krilu, koji zauzeše Stočivir na lijevoj strani rijeke Crne, nanijevši Bugarima teške gubitke. U centru obična jaka artiljerijska vatra. Na desnom krilu Englezi zauzeše Topalovo i Prosenik, koja mjesta leže na željezničkoj pruzi Demir-Hisar-Seres, približivši se na taj način samome Seresu.

Poslije kratkoga zastoja preuzeše Francuzi i Englezi nanovo jakim tempom svoje nastupanje na Somi. Plodovi dosadašnjih uspješnih borba stvorili su u Francuzima i Englezima sistem, kojom moraju da nastave uspješno uništavanje neprijatelja. Oni ne daju ni časak mira Nijemcima, — bez prestanka upotrebljavaju svoju nadmoćniju artiljeriju i živu silu, ne dajući Nijemcima vremena da se razaberu i da uzmognu suprotstaviti jači otpor. Tamo se borba vodi u svim pravcima nad

zemljom, pod zemljom i u zraku i to u savršenstvu tehnike. Tu gdje je nekoč njemačka tehnika brala lovorike, mora da svakim danom sve više odstupa napuštajući ideju o svojoj neslomljivoj moći. Na sjeveru od Some Francuzi nastavili svoje pobjedonosno nastupanje u rajonu Bapona, zauzevši jako utvrđeno mjesto Saili-Sailisel. Na jugu od rijeke Some Francuzi zauzeše nekoliko sela i prvu germansku liniju u duljini od dva kilometra. Kroz posljednja četiri dana zarobiše Francuzi preko 3000 neranjenih Nijemaca, u kojem broju preko 34 oficira. Englezi sa svoje strane također napredovaše sjevernije Okura i Kurseleta, zarobivši masu plijenih i raznog ratnog materijala.

U posljednjoj nedjelji Talijane je posluzila sreća u Trentinu i u Julskim Alpama, te im je pošlo za rukom odbaciti daleko na istok Austrijance, zarobivši u tim operacijama 9025 redova i 240 oficira mnogo mitraljeza i drugog materijala. Na svim frontovima su Centralne Vlasti prikovane k obrani, te primajući jake udarce od nastupajućih saveznika, moraju da odstupaju. Jedino u Sedmogradskoj koncentrisaše Austro-Nijemci jače sile, da „kazne“ vjerolomne Rumunje, koji do sada sami uspješno hrabro odbaciti sve napadače Austro-Nijemaca. Kroz kratko vrijeme bit će pojačani Rumunji savezničkim vojskama na granicama Sedmogradske i zajedno izvedenim planom zajedničkog napadača na Centralne Vlasti na svim frontovima.

За „наше рањенике.“

И

за „Словенски Југ“.

Г. Раде Ивановић Радоњић, одески грађанин, предао је Кр. Срп. Конзулату 50 руб. за „наше рањенике“, а нама је дао 25 руб. као припомоћ „Словенском Југу“. Премда се иселио још пред 40 год. из отаџбине, г. Радоњић није ни једног часа заборавио, да је члан нашега народа и тиме се увијек поносио.

Из Фалцфейнова (Херсон. губ.) послао је Јово Д. 62 руб., сакупљена међу двадесетпорицом Срба, који се налазе заједно на радњи. Од те своте 50 руб. је за „наше рањенике“, а 12 руб. „Словенском Југу“. Приложили су: Илија С. 5 руб., Ђуро М. 2 руб., Миле С. 2 руб., Ђуро Ј. 2 руб., Дана П. 2 руб., Петар К. 2 руб., Јово Н. 2 руб., Петар П. 2 руб., Спасе Б. 2., Раде В. 2 руб., Петар Ш. 2 руб., Јово Н. 5 руб., Дана С. 2 руб., Самојло Г. 2 руб., Раде Ј. 2 руб., Петар Д. 2 руб., Игњат Г. 1 руб., Ђуро Р. 5 руб., Никола Б. 3 руб., Илија Д. 1 руб., Илија Р. 5 руб., Илија В. 2 руб., Лазо С. 3 руб., Раде К. 2 руб., и сакупљач Раде Д. 2 руб.

Из Екатеринослава послао нам је г. Петар М. Трајковић 20 руб., и то: 18 руб. за „наше рањенике“, а 2 руб. „Слов. Југу“.

Г. Фердинанд Б., потпоручик Срп. Добров. Корпуса, приложио је за „наше рањенике“ 3 руб.

Г. Сп. Вурковић, потпоручик, приложио је за „наше рањенике“ 2 руб.

Из мјеста Лысково — Красноярскае лѣничество (Нижегор. губ.) примили смо 32.50 руб., од чега је 27.50 руб. за „наше рањенике“ а 5 руб. „Словенском Југу“. Сакупио је Јосип Б., а приложили су: Сакупљач Јосип Б. 2 руб., Стеван Г. 1 руб., Мика М. 1 руб., Виктор Г. 1 руб., Стеван Н. 0.50 руб., Франц Б. 0.50 руб., Стеван В. 2 руб., Жарко Н. 1 руб., Стеван Б. 1 руб., Милош Р. 1 руб., Лазар Н. 5 руб., Милош М. 0.50 руб., Ђуро Н. 0.50 руб., Вока Т. 2 руб., Милан Ј. 0.50 руб., Стеван С. 0.50 руб., Никола Т. 1 руб., Мирко Ж. 1 руб., Петар Н. 1

руб., Јаков Г. 1 руб., Мане В. 1 руб., Стеван Д. 1 руб., Иван М. 2 руб., Божићар Б. 1 руб., Гавра Н. 0.50 руб., Митар П. 1 руб., Сава Т. 0.50 руб., Шћепан Б. 0.50 руб., Лазар М. 1 руб.

Из Кривякина (Москов. губ.) шаље нам Јосиф М. Ж. 15.50 руб. за „наше рањенике“, сакупљених од шесторице Срба и петорице Хрвата.

Из Уфе смо примили за „наше рањенике“ 6 руб. Приложише: Јован С. 3 руб., Цветко С. 3 руб.

Из Сарапула (Вят. губ.) послао нам јо за „наше рањенике“ Хрват Лудвиг Ч. 10.32 руб., сакупљених међу Хрватима и браћом Чесима.

Из Екатеринослава послали су нам 6 руб. Марко Ст. Ј. и Живко Б., и то 3 руб. за „наше рањенике“ и 3 руб. Слов. Југу.

Из Москве нам шаље Словенац Фран Лавтижар 2 руб. за „наше рањенике“

Из мјеста З. шаље нам В. Б. за „наше рањенике“ 18 руб. На захтјев пошиљача не износимо имена.

Из Астраханке (Тавр. губ.) послао је Словенац Силвестер Ф. 1 руб. за „наше рањенике“.

Свима прилагачима и сакупљачима част и хвала на патриотском заузимању за наше храбре ослобођаче и њихов лист „Словенски Југ“.

СВЕГА, са данашњим прилозима, примили смо за „наше рањенике“ 1017 рубаља и 8 копјејки.

Вијести из домовине.

Прогони Југословена. („Обзор“ 15. IX.). Јављају из Сарајева да ће се 3. октобра пред тамошњим окружним судом одржати расправа против пензионисаног професора и бившег народног посланика Шћепана Грдића. Оптужен је ради увере величанства.

(„Обзор“, 13. IX.). „Директор српске штедионице у Дервенти, Петар Глумац, који је интерниран у Кореници, није дошао на војни преглед. Пуштен у том циљу из затвора, он се одвезао у Загреб, где се сакрио код Илије Ралића. Ради тога се одржала пред загребачким судбеним столом против Илије Ралића главна расправа. Ралић је осуђен на 14 дана строгог затвора и 50 круна глобе.“

Прогони Југословена. („Народни List“, 9. IX.). „На дан 22. септембра почеће код врховног суда у Беоу расправа против народног посланика дра Мате Drinkovića.“

Разкол у словенски клерикални stranki. („Edinost“ 17. IX.). „Spor u S. L. S. je nastal že pred letom in sicer med Sustersičem, kot predsednikom stranke in med radikalnim krilom dr. Kreka. Posledica tega je bila, da so bili dr. Krek, prof. Jarc in Gostinčar izključeni iz stranke.“

Krek je v zadnjih letih zavzemal v jugoslovanskih odnosih dosti pravično stališče, ravno to pa je povzročilo nesporazumljenje med njim in dr. Sustersičem.

Економско прилике у Хрватској. („Хрватска“ од 20. VIII. доноси опис из Оточца (Лика) у којем се вели: „Како свуда ни код нас није боље. Скупина животних намирница порасла је до крајности, а и то би се подносило некако, да нема с набавком толиких потешкоћа. Житни сајмови су затворени, док забране за отрућење још нису проведене, а немају се ни провести, јер је вршидба истом у свом току. Житних складишта са залихама немамо и зато они који немају земљишног посједа, нити се баве пољским радом, осјећају велике неприлике с набавком великих животних потреба, јер за готов новац немају где да купе што им је потребно за живот. Мјерило силне скупине најбоље се испољава у том што је чак и „лички опанак“ дотјерао цијену на сто круна по пару. Невјероватно али истинито, јер је писац ових редака имао у руци такве опанке.“

Љетња жетва није била лоша, али кукуруз и кромпир могли би издати ради суше. Сјена је било мало, но чини се да ће друга косидба боље успјети. Уважи ли се да је Босна редовно издржавала Личку хљебом, а Лика да није никад извозила жита, слаби су изгледи за спровођење реквизиције, а најмање је пробитачна мисао неких за изједначење јачих са слабијима. По том рачуну добили бисмо резултат опште оскудице већ најдале за три мјесеца.

Narodni poslanici bez hljeba. („Die Drauf“, 14. IX.). „Narodni poslanik dr. Lorković bio je prošle nedjelje nekoliko dana u Osijeku. Kako doznajemo on je imao zadatak da za svoje poslaničke drugove nabavi potrebnu količinu hljeba, i uspio je da od druga Vase Mučevića kupi vagon pšenice, koja će biti samljevena u Osijeku, a zatim, dozvolom vlasti, poslana u Zagreb gdje će se razdijeliti među narodne poslanike.“

Домаће вијести.

Одликовање. Српски генерални конзул у Одеси. г. Марко П. Цемовић, одликован је руским орденом Св. Станислава II. степена. Нашем пријатељу и угледном сараднику срдечно честитамо!

Dr. Potočnjak u Odesi. Član Jugoslovenskog Komiteta, g. Dr. Franko Potočnjak, povratio se iz Petrograda u Odesu, riješivši povoljno nekoliko važnih poslova obzirom na našu organizaciju. Svima našim prijateljima javljamo, da se mogu preko „Slov. Juga“ obraćati pismeno na g. Dra Potočnjaka.

Разне вијести.

Заплена имања у Ческој. („Reichpost“, 14. IX.). „Како јавља званична „Prager Zeitung“, узашено је имање др. Едуарда Бенеша, бившег професора чешке трговачке академије у Прагу и приватног доцента на чешком универзитету, сада непознатог боравишта, као и др. Сигфрида Степанека, бив. професора чешке трговачке академије у Прагу, такође непознатог боравишта, због велеиздаје и злочина против војске.“

Како живе у Беоу? („Tagespost“, 17. IX.). „Već rano u jutro čekaju mnogi ljudi pred trgovinama brašna i mlijeka. Željno očekuju trenutak, da dobiju brašna i mlijeka. Mnogi misle ovako čekajući: „Koliko bi bilo bolje u Austriji, ako bi se i u njoj nalazio jedan gospodin Batocki; ne bi trebalo nama čekati tako dugo na ovim hladnim ulicama.“

Prije svega treba jednoga Batockoga, koji bi trebao znati, da u Gradcu i u Beču uzmanjuje hljeba, a da je u Požunu suviše. Treba čovjeka, kome nije svejedno, da li gomile ljudi čekaju ili ne uzalud pred pekarnicama, a ne dobivaju hljeba. Ovakog čovjeka blagoslavljali bi.“

Značaj balkanskih vojišta. („Slovenec“, 9. IX.). „Nema sumnje, da će ovo biti najteža i najljucija borba cijelog svjetskog rata. Jer obadvije strane svjesne su, da će pobjeda na Balkanu donijeti ne samo gospodarstvo nad Balkanom, nego da će skoro odlučiti i konačni izlaz čitavog svjetskog rata. Ako Centralne Sile pobjede i ovoga puta, onda su dobile svjetski rat, pa makar im riješenje na Balkanu i ne donijelo neposredno mir. Ako pobjede protivnici, onda će biti Austro-Ugarska i Njemačka opet odjeljene od Bugarske i Turske i nestaćе svaka nada na njihovu daljnu pomoć. Tada bi Centralne Sile u najboljem slučaju mogle voditi uspješnu defanzivu, što bi isto tako značilo odluku u svjetskom ratu, u ovom slučaju naravski u prilog protivnika. I pošto su obadvije strane posve na čisto o tome šta se ovog časa riješava na Balkanu, biće i mora biti sadašnja borba najljucija i ujedno odsudna.“

A mi se pouzdano nadamo, da će se te krvave borbe svršiti pobjedom pravedne stvari — pobjedom civilizacije nad divljim i bijesnim teutonstvom i bugaro-madžarstvom!

Издавач и одговорни уредник:

Милован Н. Митричевић.